

AUTORSKÉ PRÁVO Z HLADISKA NÁVRHU SMERNICE O AUTORSKOM PRÁVE

JUDr. Zuzana Adamová, PhD.*

Hlavnou témou v oblasti autorského práva sa v roku 2018 v celej Európe nepochybne stal návrh novej smernice o autorskom práve. Tá bola po prvýkrát predstavená v roku 2016 ako súčasť Stratégie pre jednotný digitálny trh, ktorá bola spustená o rok skôr.¹ Hlavnými oblasťami, ktoré má navrhovaná smernica regulovať, sú výnimka pre vyťažovanie textov a dát, výnimka na účel ilustrácie pri vzdelávaní, výnimka na účel zachovania kultúrneho dedičstva, režim (cezhraničného) použitia obchodne nedostupných diel inštitúciami správy kultúrneho dedičstva, poskytovanie licencií s rozšíreným účinkom (rozšírené licencie), rokovací mechanizmus pri použití audiovizuálnych diel na video-on-demand platformách, ochrana periodických publikácií pri online použitíach, remuneračné práva vydavateľov, použitie chráneného obsahu poskytovateľmi služieb na online poskytovanie obsahu, právo autorov na spravodlivú odmenu a ďalšie opatrenia na ochranu autorov. Reakcie akademikov aj širokej verejnosti na navrhovaný text a jeho jednotlivé verzie² pritom zatienili aj to, čo sa nakoniec do smer-

---

* JUDr. Zuzana Adamová, PhD. je riaditeľkou Ústavu práva duševného vlastníctva a informačných technológií na Trnavskej univerzite, Právnickej fakulte. Tento príspevok bol realizovaný v rámci projektu VEGA č. 1/0556/17 *Creative Commons ako nástroj pre prístupňovanie a použitie kreatívneho obsahu, informácií a dát*. Text bol spracovaný k stavu ku dňu 31.12.2018.

¹ EURÓPSKA KOMISIA, Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov. Stratégia pre jednotný digitálny trh v Európe. 6.5.2015. COM(2015) 192 final. [online] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0192&from=SK> [cit. 19.11.2018] (ďalej len „Stratégia pre jednotný digitálny trh“).

² K článku 3 návrhu smernice o hĺbkovej analýze dát pozri napríklad CREATE. Article 3 Research. Studies, Opinions, and Sources of Data. [online] <https://www.create.ac.uk/policy-responses/eu-copyright-reform/article-3-research/> [cit.

nice nedostalo, napríklad osobitná úprava *user-generated content*, teda obsahu generovaného samotnými používateľmi, ochrana *public domain*, výnimka na použitie diela umiestneného na verejnom priestranstve (tzv. panorama exception) a ďalšie.

Predmetom tohto článku je analýza najvýznamnejších oblastí, ktorých regulácia sa v smernici navrhuje s osobitným zreteľom na posun od pôvodného návrhu z roku 2016 do konca roka 2018. Osobitne je cieľom vyhodnotenie toho, ako sa zmení alebo naopak nezmení postavenie autorov a používateľov, ak by bola smernica prijatá, porovnanie jednotlivých verzií návrhov smernice a tiež zhodnotenie, ako by prijatie smernice zasiahlo do slovenskej právnej úpravy regulovanej zákonom č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov.³

1. Vývoj autorskoprávnej legislatívy na jednotnom digitálnom trhu

Prvý návrh smernice o autorskom práve na jednotnom digitálnom trhu bol zverejnený 14. septembra 2016⁴, ale už prvé reakcie na návrh

---

9.12.2018]. K článku 11 návrhu smernice o ochrane práv k periodickej tlači pozri napríklad CREATE. Article 11 Research. Studies, Opinions, and Sources of Data. [online] <https://www.create.ac.uk/policy-responses/eu-copyright-reform/article-11-research/> [cit. 9.12.2018]. K článku 13 návrhu smernice o povinnostiach online platforiem pozri napríklad CREATE. Article 11 Research. Studies, Opinions, and Sources of Data. [online] <https://www.create.ac.uk/policy-responses/eu-copyright-reform/article-13-research/> [cit. 9.12.2018].

³ Ďalej len „Autorský zákon“ alebo „AZ“.

⁴ EURÓPSKA KOMISIA. Návrh. Smernica Európskeho parlamentu a Rady o autorskom práve na digitálnom jednotnom trhu. 14.9.2016. COM(2016) 593 final. Sprievodným dokumentom navrhovanej smernice bol aj pracovný dokument útvarov Komisie Zhrnutie posúdenia vplyvu o modernizácii pravidiel EÚ týkajúcich sa autorského práva. 14.9.2016. [online] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016SC0302> [cit. 19.12.2018]. V rovnaký deň bolo vydané aj oznámenie Komisie o podpore spravodlivej, efektívnej a konkurencieschopnej európskej ekonomiky založenej na autorskom práve na digitálnom jednotnom trhu. Pozri European Commission, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic

smernice boli prevažne negatívne.⁵ Napriek tomu bola v máji 2018 dosiahnutá rokovacia pozícia Rady na úrovni veľvyslancov (COREPER).⁶ S blížiacim sa termínom rokovania vo Výbore pre právne veci Európskeho parlamentu (JURI) však veľké očakávania v riešení problémov autorského práva a jednotného digitálneho trhu vystriedala masívna antikampaň. Jej nosnými témami bol boj proti článku 11 (najčastejšie spájaný s označením „daň za linky“)⁷ a článku 13 (spájaný s označeniami „value gap“ a filtrovanie nahrávaného obsahu“). Spoločne s tým sa

---

and Social Committee and the Committee of the regions. Promoting a fair, efficient and competitive European copyright-based economy in the Digital Single Market. COM(2016) 592. [online] <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/promoting-fair-efficient-and-competitive-european-copyright-based-economy-digital-single-market> [cit. 19.12.2018].

- ⁵ Pozri napríklad Open Letter to the European Commission. 40 academics all over the EU express their concern about Copyright reform. 30.9.2016. [online] <https://medium.com/eu-copyright-reform/open-letter-to-the-european-commission-6560c7b5cac0> [cit. 19.12.2018]. KUCZERAWY, A. Dear European Commission – academics express concern about monitoring obligations in the proposed Copyright Directive. 1.12.2016. KU Leuven CiTiP. [online] <https://www.law.kuleuven.be/citip/blog/dear-european-commission-academics-express-concern-about-monitoring-obligations-in-the-proposed-copyright-directive/> [cit. 19.12.2018]. ANGELOPOULOS, CH. On Online Platforms and the Commission's New Proposal for a Directive on Copyright in the Digital Single Market. SSRN, Január 2017. [online] https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2947800 [cit. 19.12.2018]. HUSOVEC, M. EC Proposes Stay-down & Expanded Obligation to License UGC Services. 1.9.2016. Huťko's Technology Law Blog. [online] <http://www.husovec.eu/2016/09/ec-proposes-stay-down-expanded.html> [cit. 19.12.2018]. ROSATI, E. Why a reform of hosting providers' safe harbour is unnecessary under EU copyright law. *European Intellectual Property Review*, 2016, roč. 28, č. 11, s. 669 – 677. Neskôr napríklad aj HILTY, R., MOSCON, V. *et al.* Modernisation of European Copyright Rules. Position Statement of the Max Planck Institute for Innovation and Competition. Max Planck Institute for Innovation and Competition Research Paper, 2017, č. 17 – 12. [online] <https://www.ip.mpg.de/en/projects/details/modernisation-of-european-copyright-rules.html> [cit. 19.12.2018].
- ⁶ COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on copyright in the Digital Single Market – Agreed negotiating mandate. 25.5.2018. 2016/0280 (COD), 9134/18.
- ⁷ Bližšie ADAMOŤA, Z. Autorské právo a jednotný digitálny trh. In: SUCHOŽA, J., HUSÁR, J., HUČKOVÁ, R. (eds.) *Právo-obchod-ekonomika VIII.* 2018. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

skloňovalo najmä heslo SaveYourInternet.⁸ V septembri 2018 Európsky parlament návrh smernice so zmenami schválil,⁹ a teda následne sa začali realizovať rokovania v rámci tzv. trialógov, pri ktorých sa hľadá kompromis medzi verziami presadzovanými Komisiou, Radou a Parlamentom.

Vzhľadom na množstvo verzií navrhovanej smernice treba uviesť, že východiskom pre tento článok bude analýza tzv. štvorstĺpcového dokumentu¹⁰ ako prípravného materiálu na trialógy, ako neformálne interinštitucionálne rokovania medzi Radou, Komisiou a Parlamentom. Jednotlivé znenia smernice budú preto v ďalšom texte označované ako text Komisie,¹¹ text Rady¹² (čo je vlastne jej pozícia na trialógy z mája 2018) a text Parlamentu.^{13,14} Ak na účel tohto článku nebude relevant-

---

⁸ #SaveYourInternet. [online] <https://www.saveyourinternet.eu/> [cit. 19.12.2018].

⁹ EURÓPSKY PARLAMENT. Pozmeňujúce návrhy prijaté Európskym parlamentom 12.9.2018 o návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o autorstvom práve na jednotnom digitálnom trhu [COM(2016)0593 – C8-0383/2016 – 2016/0280(COD)]. [online] <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0337+0+DOC+XML+V0//SK> [cit. 19.12.2018].

¹⁰ COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on copyright in the Digital Single Market – Preparation for the trilogue – 4-column document. 26.9.2018. 2016/0280(COD).

¹¹ Pozn. č. 4.

¹² Pozn. č. 6.

¹³ Pozn. č. 9.

¹⁴ Dňa 26.11.2018 bol zverejnený aj technický dokument Komisie, ktorý však vzhľadom na jeho povahu nebude predmetom analýzy tohto článku. *Non-paper to facilitate the discussions at the Copyright Directive trilogue on 26 November 2018*. [online] <https://juliareda.eu/wp-content/uploads/2018/11/Non-paper-on-Articles-11-and-13.pdf> [cit. 31.12.2018]. V čase po odovzdaní tohto článku sa malo 21.1.2019 uskutočniť ďalšie rokovanie, to však bolo presunuté na neurčito, keďže veľvyslanci členských štátov EÚ nedospeli k dohode a jedenásť štátov na čele s Nemeckom, Talianskom a Poľskom odmietlo udeliť Rade mandát na ďalšie vyjednávanie. V tejto súvislosti unikla aj ďalšia verzia návrhu smernice, 5138/19, 2016/0280(COD). Zdroj: EURACTIV, Ako kontrolovať zdieľanie textov, hudby a videí na internete? Podporu stratilo aj kompromisné riešenie. 21.1.2019. <https://euractiv.sk/section/buducnost-eu/news/ako-kontrolovat-zdielanie-textov-hudby-a-videi-na-internete-podporu-stratilo-aj-kompromisne-riesenie/>

ný rozdiel medzi jednotlivými verziami, bude použitý všeobecný pojem „návrh smernice“.

2. Výnimky a obmedzenia autorského práva

Výnimky a obmedzenia autorského práva¹⁵ sú na európskej úrovni primárne upravené v smernici o zosúladení autorského práva v informačnej spoločnosti.¹⁶ Nad rozsah článku 5 tejto smernice sú potom výnimky a obmedzenia upravené ešte v smernici o právnej ochrane databáz,¹⁷ smernici o počítačových programoch¹⁸ a smernici o právnej ochrane osirelých diel.¹⁹ Návrhom smernice sa okruh výnimiek a obmedzení opäť rozširuje o tri prípady, a to o výnimku pre vyťažovanie textov a dát (čl. 3 a 3a návrhu smernice), výnimku na účel názornej ukážky pri vzdelávaní (čl. 4 návrhu smernice) a výnimku na účel zachovania kultúrneho dedičstva (čl. 5 návrhu smernice).

Do návrhu smernice sa naopak nedostala (upravená) výnimka na použitie diel trvalo umiestnených na verejnom priestranstve (tzv. výnimka pre panorámu), ktorá síce už v súčasnosti vyplýva z článku 5 ods. 3 písm. h) smernice 2001/29/ES, avšak vzhľadom na rôznu úroveň harmonizácie sa uvažovalo o jej presnejšej úprave aj o zavedení

---

¹⁵ Napriek záverom Súdneho dvora EÚ o rozlišovaní medzi výnimkami a obmedzeniami autorského práva, budeme pre potreby tohto článku používať uvedené výrazy ako synonymá. Cf. Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 27.6.2013 vo veci *Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort) v. Kyocera et al.* (C-457/11) a *Canon Deutschland GmbH* (C-458/11), a *Fujitsu Technology Solutions GmbH* (C-459/11) a *Hewlett-Packard GmbH* (C-460/11) v. *Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort)*, EU:C:2013:426 (spojené veci C-457/11 až C-460/11).

¹⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22.5.2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (ďalej len „smernica 2001/29/ES“).

¹⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 96/9/ES z 11.3.1996 o právnej ochrane databáz (ďalej len „smernica 96/9/ES“).

¹⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/24/ES z 23.4.2009 o právnej ochrane počítačových programov (ďalej len „smernica 2009/24/ES“).

¹⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/28/EÚ z 25.10.2012 o určitých povolených spôsoboch použitia osirelých diel (ďalej len „smernica 2012/28/EÚ“).

obligatórnej povahy. Na Slovensku bola transponovaná do výnimky na použitie diela umiestneného na verejnom priestranstve (§ 41 AZ), v niektorých štátoch však nie je zavedená vôbec alebo len čiastočne.²⁰

Navrhovaná výnimka na účel názornej ukážky pri vzdelávaní nadväzuje najmä na už existujúcu výnimku podľa článku 5 ods. 3 písm. a) smernice 2001/29/ES. Uvedená výnimka je transponovaná aj v slovenskom právnom poriadku, ktorý upravuje, že „[d]o autorského práva nezasahuje osoba, ktorá bez súhlasu autora použije zverejnené dielo vyhotovením rozmnoženiny, verejným vykonaním alebo verejným prenosom na účel názornej ukážky pri výučbe alebo pri výskume, ak pri takomto použití nedochádza k priamemu alebo nepriamemu majetkovému prospechu“ (§ 44 AZ). Prvou zásadnou zmenou je, že navrhovaná výnimka má mať obligatórnu povahu. Takúto povahu majú dnes vlastne len dve výnimky, a to výnimka na náhodné a dočasné použitie diela podľa článku 5 ods. 1 smernice 2001/29/ES a výnimka na použitie osirelého diela podľa článku 6 ods. 1 smernice 2012/28/EÚ.²¹ S tým súvisí aj ďalší rozdiel, a to, že smernica 2001/29/ES nešpecifikovala spôsob použitia, a teda bolo na členskom štáte, aby si zvolil, v akom rozsahu sa práva autora obmedzia (v rozsahu práv stanovených danou smernicou). Slovenský zákonodarca obmedzil tieto práva vo vzťahu k vyhotoveniu rozmnoženiny, verejnému vykonaniu a verejnému prenosu, čo zahŕňa aj sprístupňovanie verejnosti. Návrh smernice však výslovne zaväzuje členské štáty, aby umožnili digitálne použitie diel. Tým sa má pozitívne vplývať na rozvoj digitálnych vyučovacích aktivít, a to aj v rámci cezhraničného rozvoja.

Oproti súčasnej európskej úprave výnimky na názorné ukážky je novinkou limitácia, že členský štát môže upraviť, že výnimka sa nebude aplikovať, ak sú na trhu ľahko dostupné licencie pokrývajúce potreby vzdelávacej inštitúcie (čl. 4 bod 2 návrhu smernice). Členské štáty tiež môžu upraviť spravodlivú náhradu (v slovenskej terminológii ná-

²⁰ Copyright Exceptions. [online] [http://copyrightexceptions.eu/#Art.%205.3\(h\)](http://copyrightexceptions.eu/#Art.%205.3(h)) [cit. 31.12.2018].

²¹ Ďalšie obligatórne výnimky sú potom upravené len v smernici 2009/24/ES a v smernici 96/9/ES.

hradu odmeny) pre nositeľov práv za použitie ich diel v rozsahu tejto výnimky.

Podobne, ako je to pri predchádzajúcej výnimke, aj výnimka na účel zachovania kultúrneho dedičstva nie je úplne nová, ale súvisí s výnimkou podľa článku 5 ods. 2 písm. c) smernice 2001/29/ES. Táto výnimka bola tiež transponovaná do slovenskej právnej úpravy, v zmysle ktorej „[d]o autorského práva nezasahuje knižnica, archív, múzeum alebo škola, ktorá bez súhlasu autora použije dielo uložené v knižnici, archíve, múzeu alebo škole vyhotovením rozmnoženiny na účel nahradenia, archivovania alebo zabezpečenia originálu diela alebo jeho rozmnoženiny pre prípad straty, zničenia alebo poškodenia“. Zásadnejšou zmenou je, že aj v tomto prípade sa v smernici navrhuje, aby išlo o výnimku obligatórnej povahy.

Skutočne novou výnimkou je, z hľadiska slovenskej právnej úpravy, len výnimka označená ako hĺbková analýza dát (text Komisie a Rady), resp. vyťažovanie textov a dát (text Parlamentu), čo je preklad anglického výrazu *text and data mining*, ktorý vyjadruje dolovanie alebo vyťažovanie údajov.²² V článku 2 bod 2 návrhu smernice sa definuje, že ide o akúkoľvek automatickú analytickú techniku zameranú na analýzu textu a údajov v digitálnej forme s cieľom získať informácie, ako sú napríklad vzory, trendy a korelácie.

Aj v tomto prípade by malo ísť o povinnú výnimku, ktorá sa vzťahuje na rozmnožovanie a extrakciu vykonanú výskumnými organizáciami na účely hĺbkovej analýzy dát diel alebo iných predmetov ochrany, ku ktorým majú zákonný prístup na vedeckovýskumné účely. Takže oprávneným subjektom má byť výskumná organizácia alebo inštitúcia spravujúca kultúrne dedičstvo²³ a účelom má byť vedecký výskum. Rozmnoženiny diel alebo iných predmetov ochrany, ktoré sa vytvoria na základe aplikácie tejto výnimky, sa môžu uchovávať iba po nevy-

²² Keďže slovenský preklad „vyťažovanie textov a dát“ považujeme za presnejší preklad anglického výrazu *text and data mining*, budeme ho používať v texte tohto článku.

²³ Inštitúciou správy kultúrneho dedičstva sa v zmysle článku 2 bod 3 návrhu smernice rozumie „verejne prístupná knižnica alebo múzeum, archív alebo inštitúcia spravujúca filmové alebo zvukové dedičstvo“.

hnutný čas na dosiahnutie účelu vedeckého výskumu. Návrh smernice umožňuje členským štátom zaviesť aj širšiu výnimku na vyťažovanie textov a dát (čl. 3a), to je však už len na dobrovoľnej báze a navyše možno aplikáciu takejto výnimky vylúčiť (pozri bližšie v časti 2.1 tohto článku).

Ako sa uvádza v recitáloch návrhu smernice, potreba prijatia tejto výnimky vychádza z praxe, keďže hĺbková analýza dát sa bežne realizuje a právna neistota môže mať negatívny vplyv na konkurenčné postavenie Únie (rec. 9).²⁴ S týmto tvrdením možno plne súhlasiť. O to viac je ale potom problém, prečo sa navrhovaná úprava týka len výskumných organizácií (*angl.* research organisation) definovaných v článku 2 bod 1 návrhu smernice a len použitia na vedecký výskum. Moderný výskum a rozvoj umelej inteligencie sa predsa neuskutočňuje vždy len v rámci výskumných inštitúcií. Je množstvo nezávislých vedcov, start-upov, novinárov a iných subjektov, ktoré tieto metódy tiež využívajú.²⁵ Preto je žiaduce, aby predmetná výnimka, okrem toho, aby mala obligatórnu povahu, sa vzťahovala nielen na vedecké, ale aj na nekomerčné použitie a aby sa jej aplikácia nedala vylúčiť zmluvne ani technologickými opatreniami.²⁶

²⁴ V niektorých štátoch EÚ je už zavedená aj na legislatívnej úrovni, napr. § 60d nemeckého autorského zákona (Urheberrechtsgesetz z 9.9.1965, I p. 1273 v znení neskorších predpisov). [online] https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_urhg/englisch_urhg.html [cit. 31.12.2018]; ďalej len „nemecký autorský zákon“.

²⁵ Samuelson poukazuje na právnu úpravu niektorých štátov, ktoré výnimku na vyťažovanie textov a dát už zaviedli, a na skutočnosť, že navrhovaná úprava bude predstavovať pre štáty EÚ nevýhodu najmä pri výskume umelej inteligencie. SAMUELSON, P. *The EU's Controversial Digital Single Market Directive – Part II: Why the Proposed Mandatory Text- and Data-Mining Exception Is Too Restrictive*. Kluwer Copyright Blog. 12.7.2018. [online] <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2018/07/12/eus-controversial-digital-single-market-directive-part-ii-proposed-mandatory-text-data-mining-exception-restrictive/> [cit. 31.12.2018].

²⁶ Pozri tiež ZEYBEK, B. *Text and Data Mining in the Proposed Directive: Where Do We Stand?* Kluwer Copyright Blog. 23.3.2018. [online] <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2018/03/23/text-data-mining-proposed-directive-stand/> [cit. 31.12.2018]. European Parliament. *The Exception for Text and Data Mining (TDM) in the Proposed Directive on Copyright in the Digital Single Market – Legal Aspects*. In-Depth Analysis. Február 2018 [online] <http://www.europarl.europa.eu/RegDa->

Ak máme porovnať postavenie autorov a používateľov pred potenciálnym prijatím tejto smernice a po tomto prijatí, v kontexte slovenskej právnej úpravy fakticky k zásadnejším benefitom nedôjde. Výnimka na názorné účely pri vyučovaní a výnimka pre inštitúcie spravujúce kultúrne dedičstvo existuje už dnes. Výnimka na hĺbkovú analýzu údajov síce upravená nie je, ale jej zavedenie v pomerne limitovanom rozsahu, ako bolo poukázané vyššie, nebude mať v praxi dramatický význam. Preto možno aspoň apelovať na zákonodarcu, aby eventuálne využil možnosť zavedenia fakultatívnej výnimky na vyťažovanie textov a dát v zmysle článku 3a návrhu smernice. Uvedená výnimka je povahovo najbližšie k výnimke na použitie diel a iných predmetov ochrany na dočasné a náhodné účely, a tak by sa k nej aj malo pristupovať. Predstavuje minimálnu ujmu na autoroch a iných nositeľoch práv, ale veľký benefit na strane používateľov.

2.1. Zmluvné vylúčenie výnimiek a obmedzení

Smernica 2001/29/ES, ktorá upravuje výnimky a obmedzenia z práva na vyhotovovanie rozmnoženín a práva na verejný prenos vrátane sprístupňovania verejnosti, vyslovene uvádza, že táto smernica platí bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia zmluvného práva (čl. 9).²⁷ Na

---

ta/etudes/IDAN/2018/604941/IPOL_IDA(2018)604941_EN.pdf [cit. 31.12.2018] (pozri najmä body 5, 9 a 11 záverov na s. 25).

²⁷ Využívanie výnimiek a obmedzení môže byť vylúčené aj aplikáciou účinných technologických opatrení na ochranu práv. Uvedená úprava vyplýva z článku 6 ods. 4 smernice 2001/29/ES, ktorý zaväzuje členské štáty, aby prijali príslušné opatrenia, ktoré zabezpečia, že nositelia práv sprístupnia oprávneným osobám, ktorým bola udelená výnimka alebo obmedzenie podľa vnútroštátneho právneho predpisu „*prostriedky, aby mohli využívať danú výnimku alebo obmedzenie v rozsahu, ktorý je nevyhnutný na využívanie danej výnimky alebo obmedzenia, a tam, kde má oprávnená osoba právny prístup k dotknutému chránenému dielu*“. Jedným z možných opatrení, ktoré by mohol členský štát EÚ prijať, je zákaz neprimeraného obmedzenia výnimiek a obmedzení majetkových práv prostredníctvom použitia technologických opatrení. Týmto smerom ide aj súčasná judikatúra Súdneho dvora EÚ (body 32 a 33 rozsudku Súdneho dvora EÚ zo dňa 23.1.2014 vo veci

rozdiel od smernice 2009/24/ES (čl. 8) pre oblasť počítačových programov a smernice 96/9/ES (čl. 15) pre databázy, teda smernica 2001/29/ES nebráni tomu, aby boli tieto výnimky a obmedzenia potlačené zmluvnými dohodami (čl. 9 smernice 2001/29/ES). Tiež v smernici 2012/28/ES sa vo vzťahu k regulácii osirelých diel upravuje, že sa táto smernica uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia zmluvného práva.

Súdny dvor sa problematikou zmluvného vylúčenia výnimiek a obmedzení zaoberal fakticky len vo veci C-30/14 *Ryanair*.²⁸ Tam ale riešil prípad databázy, ktorá nie je chránená autorským právom ani právom *sui generis*, pričom konštatoval, že smernica 96/9/ES nebráni prijatiu zmluvných ustanovení, ktorých predmetom sú podmienky používania takejto databázy.²⁹

Aj v predchádzajúcej slovenskej úprave bolo v prípade výnimiek týkajúcich sa počítačových programov výslovne upravené, že ich nemožno zmluvne vylúčiť (§ 35 ods. 4 a § 36 ods. 4 zákona č. 618/2003 Z. z.). V platnom Autorskom zákone však akákoľvek úprava v tomto smere absentuje. Výnimku predstavuje len úprava použitia diela prostredníctvom koncového zariadenia, kde zákon výnimku povoľuje, len ak to nie je v rozpore s podmienkami nadobudnutia (§ 48). V prípade niektorých výnimiek a obmedzení sa však vyslovne upravuje možnosť ich jednostranného vylúčenia. To platí o použití diela na informačné účely podľa § 39 ods. 1 AZ a o použití diela verejným vystavením podľa § 50 ods. 2 AZ.

C-355/12 *Nintendo Co. Ltd et al. v. PC Box Srl a 9Net Srl*, EU:C:2014:25). Uvedené by sa malo aplikovať aj na výnimky a obmedzenia v navrhovanej smernici (cf. čl. 6 ods. 2 návrhu smernice).

²⁸ Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 15.1.2015 vo veci C-30/14 *Ryanair Ltd v. PR Aviation BV*, EU:C:2015:10.

²⁹ Nepriamo sa Súdny dvor k tejto otázke vyjadril aj v rozhodnutí vo veci C-457/11 *VG Wort*. Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 27.6.2013 vo veci *Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort) v. Kyocera et al. (C-457/11) a Canon Deutschland GmbH (C-458/11), a Fujitsu Technology Solutions GmbH (C-459/11) a Hewlett-Packard GmbH (C-460/11) v. Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort)*, EU:C:2013:426 (spojené veci C-457/11 až C-460/11).

Návrh smernice v článku 6 neumožňuje zmluvne vylúčiť výnimky a obmedzenia,³⁰ avšak z navrhovaných prípadov by malo ísť len o povinné výnimky podľa článku 3 (vyťažovanie textov a dát), článku 4 ods. 1 (použitie na vyučovacie účely) a článku 5 (ochrana kultúrneho dedičstva). Pri dobrovoľnej výnimke na vyťažovanie textov a dát (čl. 3a) sa navrhuje, aby ostala možnosť zmluvného vylúčenia zachovaná a vo vzťahu k výnimke na vyučovacie účely sa zase členským štátom ponecháva možnosť regulovať situáciu, keď je dielo alebo iný predmet ochrany voľne dostupný na trhu (čl. 4 ods. 2 návrhu smernice).

V každom prípade, aj tak je to veľký rozdiel oproti výnimkám a obmedzeniam, ktoré sú upravené v smernici 2001/29/ES a ktoré majú pre používateľov väčší význam ako tri novonavrhované výnimky a obmedzenia. Navrhované riešenie tak možno celkovo hodnotiť čiastočne pozitívne v tom smere, že vôbec zavádza nové, resp. vynovené výnimky a obmedzenia, avšak zároveň ako minimalistické z hľadiska toho, čo iné sa ešte mohlo regulovať a nekoncepčné vo vzťahu k iným, už zavedeným výnimkám a obmedzeniam.

3. Použitie obchodne nedostupných diel

V roku 2012 bola prijatá európska úprava osirelých diel (smernica 2012/28/ES), ktorá, najmä v súvislosti s digitalizáciou kultúrneho dedičstva, riešila problematiku diel, ktorého autora nemožno dôsledným vyhľadávaním určiť alebo nájsť, hoci bol určený. Uvedená smernica sa však nijakým spôsobom netýkala použitia obchodne nedostupných diel.

---

³⁰ Rosati poukazuje na to, že v návrhu smernice sa používa pojem nevykonalné (*angl.* unenforceable), pričom v iných predpisoch (napr. smerniciach 96/9/ES a 2009/24/ES) sa používa pojem „nulitný“ (*angl.* null and void) alebo (napr. v Marakešskej zmluve) spojenie, že výnimky a obmedzenia nemôžu byť prekonané zmluvou (*angl.* cannot be overridden by contract). ROSATI, E. *Contractual override and the new exceptions in the Copyright in the Digital Single Market Proposal*. The IPKat. 30.11.2018. [online] <http://ipkitten.blogspot.com/2018/11/contractual-override-and-new-exceptions.html> [cit. 31.12.2018].

Na Slovensku platí úprava obchodne nedostupných diel od roku 2014.³¹ V dôvodovej správe k Autorskému zákonu sa uvádza, že tento inštitút vychádza z Memoranda o porozumení o kľúčových zásadách digitalizácie a sprístupňovania komerčne nedostupných diel,³² ktoré podpísali pod záštitou Európskej komisie zástupcovia európskych asociácií združujúcich autorov, vydavateľov, organizácie kolektívnej správy a knižnice. Ako sa však uvádza aj v komentári k Autorskému zákonu, tu treba upozorniť na dva významné rozdiely medzi memorandom a prístupom prijatým v Autorskom zákone. Memorandum vychádza z dobrovoľnej vzájomnej dohody medzi asociáciami alebo inými subjektmi zastupujúcimi dotknuté osoby, ako aj z náležitého vyhľadávania a kontaktovania nezastupovaných nositeľov práv. Naopak, prístup prijatý v Autorskom zákone nepočíta s dohodami medzi zástupcami dotknutých strán, hoci takýto prístup nie je vylúčený. Na zaradenie diela do zoznamu obchodne nedostupných diel stačí zverejniť návrh na zaradenie na webovom sídle Slovenskej národnej knižnice³³ počas troch mesiacov.³⁴ Takže vyhľadávanie dotknutých nositeľov práv a ich náležité osobné informovanie nie je nevyhnutné. Tieto rozdiely môžu vyvolať pochybnosti o tom, do akej miery je režim obchodne nedostupného diela v súlade s európskym právom.³⁵

---

³¹ Zákon č. 283/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov.

³² EBLIDA, MoU on Out of Commerce Works Resource Pool. 20.9.2011. [online] <http://www.eblida.org/activities/information-law/mou-on-out-of-commerce-works-resource-pool.html> (cit. 31.12.2018).

³³ SLOVENSKÁ NÁRODNÁ KNIŽNICA. Katalóg obchodne nedostupných diel. [online] <http://snk.sk/sk/sluzby/v-sidelnej-budove/sluzby-vydavatelom/katalog-obchodne-nedostupnych-diel.html> (cit. 31.12.2018).

³⁴ K 31.12.2018 bolo v katalógu obchodne nedostupných diel zaradených takmer 130 000 diel. SLOVENSKÁ NÁRODNÁ KNIŽNICA. Katalóg obchodne nedostupných diel. Výsledky. [online] https://chamo.kis3g.sk/search/query?term_90=fd:%22OND%22&theme=snk_ond (cit. 31.12.2018).

³⁵ ADAMOVÁ, Z., HAZUCHA, B. *Autorský zákon. Komentár*. C. H. Beck, 2018, s. 88 – 89. Blížšie tiež s. 91 – 93.

V návrhu pripravovanej smernice sa uvádza, že medzičasom členské štáty už vypracovali iniciatívy s cieľom uľahčiť šírenie obchodne nedostupných diel a prístup k nim. Tieto iniciatívy však existujú iba v niektorých členských štátoch a platia len na ich území. V porovnaní s týmto vyjadrením potom značne vyčnieva Slovenská republika, ktorá nielenže prijala osobitnú právnu úpravu o obchodne nedostupných dielach, ale tá je navyše príliš široká a potenciálne zasahuje aj do práv zahraničných autorov. Základnú úpravu definujúcu, čo je obchodne nedostupné dielo a ako možno takéto dielo zaradiť alebo vyradiť zo zoznamu obchodne nedostupných diel, možno nájsť v § 12 AZ. Osobitne je potom odkaz na obchodne nedostupné diela upravený v § 80 písm. b) AZ, ktorý upravuje, že *„[o]rganizácia kolektívnej správy môže rozšírenou hromadnou licenčnou zmluvou poskytnúť nadobúdateľovi súhlas na použitie obchodne nedostupného diela vyhotovením rozmnoženiny, sprístupňovaním verejnosti alebo verejným rozširovaním jeho rozmnoženiny prevodom vlastníckeho práva“*.

Na rozdiel od osirelých diel, vo vzťahu k obchodne nedostupným dielam nie je zavedená žiadna zákonná výnimka na ich použitie. Nejde ani o povinnú kolektívnu správu. Naopak, ide o štandardné dobrovoľne kolektívne spravované autorské práva s tým, že zákonodarca ich v danom prípade zaradil do tzv. rozšírenej kolektívnej správy. To znamená, že organizácia kolektívnej správy môže udeliť súhlas na použitie takéhoto diela aj vtedy, ak autora nezastupuje. Individuálnu licenčnú zmluvu by organizácia kolektívnej správy mohla udeliť len v takom prípade, ak by autora obchodne nedostupného diela zastupovala. Praktický problém potom môže nastať, ak chce používateľ použiť jedno obchodne nedostupné dielo nezastupovaného autora, ale fakticky je nútený nadobudnúť licenciu na celú „hromadu“ diel, čomu bude zodpovedať aj výška odmeny. V každom prípade je však možné urobiť si práva k obchodne nedostupnému dielu aj prostredníctvom individuálnej licenčnej zmluvy uzavretej priamo s nositeľom práv, mimo rámca kolektívnej správy práv.

Ďalej však treba uviesť, že ani návrh smernice nejde až tak ďaleko ako platná slovenská právna úprava. V prvom rade návrh smernice rieši používanie obchodne nedostupných diel výhradne len inštitúcia-

mi správy kultúrneho dedičstva (čl. 7 návrhu smernice). Na rozdiel od toho slovenská úprava nelimituje okruh subjektov, ktoré môžu obchodne nedostupné diela používať plnením nejakého verejnoprospešného účelu, a teda môže ísť aj o akýkoľvek komerčný subjekt. Tým sa slovenský režim odlišuje od obdobného režimu prijatého v Nemecku, ktorý je limitovaný na neobchodný účel³⁶ a je podstatne bližšie k režimu obchodne nedostupného diela zavedenému vo Francúzsku, ktorý je na základe rozhodnutia Súdneho dvora EÚ v rozpore s európskym právom (C-301/15 *Soulier a Doke*).³⁷

Návrh smernice je celkovo založený na väčšej spolupráci medzi príslušnými inštitúciami uskutočňujúcimi digitalizáciu kultúrneho dedičstva a organizáciami kolektívnej správy. Navyše tiež upravuje cezhraničné používanie obchodne nedostupných diel, a teda diela alebo iné predmety ochrany, na ktoré sa vzťahuje udelená licencia, budú perspektívne môcť používať inštitúcie správy kultúrneho dedičstva vo všetkých členských štátoch.

Z hľadiska zmien postavenia autorov a používateľov možno konštatovať, že súčasná slovenská právna úprava je rozhodne viac v prospech používateľov ako autorov, avšak tento prístup nemožno považovať za správny, keďže je okrem iného aj v rozpore s európskym právom. Súdny dvor v rozhodnutí C-301/15 *Soulier a Doke* jasne uviedol, že implicitný súhlas autora možno použiť, len ak bol autor o danej skutočnosti vopred informovaný (body 35, 42 a 43). Samotné zverejnenie zoznamu obchodne nedostupných diel na webovom sídle Slovenskej národnej knižnice tak, ako je to v zmysle slovenskej platnej právnej úpravy, nie je dostatočné na to, aby bolo možné predpokladať, že autor o návrhu na zaradenie do zoznamu obchodne nedostupných diel vedel a svojou nečinnosťou implicitne súhlasil so zaradením svojho diela do zoznamu a s jeho následným použitím, najmä keď je autor známy a možno ho

³⁶ Pozri § 60a, 60c a 60e nemeckého autorského zákona.

³⁷ Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 16.11.2016 vo veci C-301/15 *Marc Soulier, Sara Doke v. Premier ministre, Ministre de la Culture et de la Communication*, za účasti: *Société française des intérêts des auteurs de l'écrit (SOFIA)*, Joëlle Wintrebert a i., EU:C:2016:878.

nájsť. Možno preto dúfať, že ak by bol návrh smernice prijatý, slovenská úprava v tejto oblasti sa opätovne prehodnotí.

4. Poskytovanie licencií s rozšíreným účinkom

Licencie s rozšíreným účinkom označované aj ako rozšírené kolektívne licencie (*angl.* extended collective licenses)³⁸ sa v pôvodnom návrhu smernice (t. j. v texte Komisie) ešte nevyskytovali ako všeobecný inštitút, ale len ako nástroj na licencovanie obchodne nedostupných diel. V recitáli týkajúcom sa týchto diel sa vymedzovalo, že členské štáty by v rozsahu stanovenom touto smernicou mali mať voľnosť pri výbere konkrétneho druhu mechanizmu, ktorým by sa umožnilo, aby sa licencie na obchodne nedostupné diela rozšírili o práva držiteľov práv, ktorí nie sú zastúpení organizáciou kolektívnej správy, a to v súlade s ich právnymi tradíciami, zvyklosťami či okolnosťami. K takýmto mechanizmom môžu patriť rozšírené kolektívne licencie a domnienky zastupovania (rec. 23 návrhu smernice – text Komisie). V článku 7 ods. 1 sa zase upravovalo, že organizácia kolektívnej správy uzatvorí s inštitúciou správy kultúrneho dedičstva licenčnú zmluvu na použitie obchodne nedostupných diel alebo iných predmetov ochrany, pričom takúto zmluvu možno rozšíriť alebo možno predpokladať jej uplatňovanie aj na nezastúpených nositeľov práv.

Počnúc kompromisným návrhom Rady z marca 2018 však už bol text smernice doplnený o článok 9a, ktorý navrhol zaviesť kolektívne licencie s rozšíreným účinkom. Možno predpokladať, že uvedená zmena bola zrealizovaná najmä ako reakcia na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci *C-301/15 Soulier a Doke*. Práve v tomto rozhodnutí súd označil rozšírené licencie vo francúzskom ponímaní za rozporné s európskym právom, pretože predstavujú zásah do práv autorov, ako bolo spomenuté vyššie.

Rozšírená licencia pritom nie je štandardným prvkom z hľadiska európskeho autorského práva, čo potvrdzuje i skutočnosť, že v zmys-

---

³⁸ Skrátené pre účely tohto textu ďalej aj „ECL“ alebo „rozšírené licencie“.

le platnej právnej úpravy je výslovne upravená len v jednom prípade, a to keď sa satelitné vysielanie pre verejnosť uskutočňuje súčasne s pozemným vysielaním tej istej vysielacej organizácie (čl. 3 ods. 2 smernice 93/83/EHS).³⁹ Na druhej strane zmluvné právo a osobitne aj zavádzanie rozšírených licencií je v kompetencii jednotlivých členských štátov EÚ. To možno vyvodzovať z recitálu 18 smernice 2001/29/ES, podľa ktorého „*smernica platí bez toho, aby boli dotknuté tie ustanovenia v členských štátoch, ktoré sa týkajú spravovania práv, ako sú rozšírené licencie ochranných spoločností*“ (obdobne tiež recitál smernice 2014/26/EÚ).⁴⁰ Odkazy na rozšírené licencie v smerniciach sa však nemôžu vykladať tak, že *en bloc* umožňujú použitie rozšírených licencií, čo potvrdil aj Súdny dvor EÚ vo veci C-301/15 *Soulier a Doke* týkajúcej sa francúzskej úpravy používania obchodne nedostupných diel, t. j. kníh vydaných vo Francúzsku pred 1. januárom 2001, ktoré už žiaden vydavateľ nevydáva na obchodné účely a ktoré nie sú predmetom publikácie v tlačenej alebo digitálnej podobe. Súd pritom konštatoval rozpor so smernicou 2001/29/ES, ktorá bráni tomu, aby vnútroštátna právna úprava zverila autorizovanej organizácii pre výber a prerozdelenie poplatkov výkon práva udeliť súhlas na rozmnožovanie a verejný prenos v digitálnej podobe obchodne nedostupných kníh, a to aj keby umožnila autorom týchto kníh alebo ich právnym nástupcom podať námietky proti výkonu tohto práva alebo jeho výkon ukončiť za podmienok, ktoré táto právna úprava vymedzuje. Súdny dvor EÚ zdôraznil, že ochranu, ktorú priznáva smernica 2001/29/ES, treba vykladať extenzívne a že sa neobmedzuje len na priznanie práv, ale zahŕňa aj výkon uvedených práv. Vzhľadom na preventívnu povahu dotknutých práv sa vyžaduje predchádzajúci súhlas autora, ktorý však môže byť daný implicitne.

³⁹ Smernica Rady 93/83/EHS z 27.9.1993 o koordinácii určitých pravidiel týkajúcich sa autorského práva a príbuzných práv pri satelitnom vysielaní a káblovej retransmisii.

⁴⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/26/EÚ z 26.2.2014 o kolektívnej správe autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom a o poskytovaní multiteritoriálnych licencií na práva na hudobné diela na online využívanie na vnútornom trhu.

Podmienky, za ktorých možno pripustiť implicitný súhlas, však musia byť presne definované, aby samotná zásada predchádzajúceho súhlasu autora nebola zbavená účinku. Inými slovami, podľa názoru Súdneho dvora EÚ by mal v takýchto prípadoch fungovať mechanizmus zabezpečujúci efektívne a individualizované informovanie autorov, ktorí by sa tak mali dozvedieť o predpokladanom využití ich diel, a teda k nemu zaujať stanovisko. Samotné nepodanie námietok (t. j. nevyužitie *opt-out* princípu) nemožno považovať za vyjadrenie implicitného súhlasu s použitím diela, ako bolo uvedené aj vyššie vo vzťahu k navrhovanej úprave obchodne nedostupných diel.

Aj vzhľadom na závery súdu, s ktorými sa plne stotožňujeme, sa ukázalo, že legislatívne riešenie je jediné, keď možno bez ďalších pochybností uvažovať o úprave rozšírených licencií v Európe aj do budúcnosti. Podľa návrhu smernice (text Rady) by tak členské štáty mohli upraviť, že účinok licenčných zmlúv uzavretých organizáciami kolektívnej správy sa môže rozšíriť aj na nositeľov práv, ktorých nezastupuje táto organizácia. Členské štáty pritom budú musieť zabezpečiť, že takýto licenčný mechanizmus sa bude aplikovať len v rámci vhodne definovaných oblastí použitia, kde je zvyčajne získanie súhlasu od nositeľov práv na individuálnej báze náročné a nepraktické do tej miery, že robí požadované licenčné dohody nepravdepodobné kvôli povahe použitia alebo druhom diel alebo iných predmetov ochrany, pričom takýto mechanizmus zabezpečuje oprávnené záujmy nositeľov práv. Takéto záruky musia zabezpečiť, že organizácia je na základe mandátov od nositeľov práv dostatočne reprezentatívna, čo sa týka nositeľov práv pri relevantnom druhu diel alebo iných predmetoch ochrany, ako aj práv, ku ktorým vykonáva správu. Zároveň sa musí garantovať rovnaké zaobchádzanie voči všetkým nositeľom práv vo vzťahu k podmienkam licencie a predovšetkým nositeľom práv, ktorí nepoverili organizáciu, musia mať možnosť kedykoľvek ľahko a účinne vylúčiť svoje diela alebo iné predmety ochrany z režimu ECL. V tom je práve podstata rozšírených licencií, ktoré sú založené na *opt-out* princípe, na rozdiel od povinnej kolektívnej správy, ktoré túto možnosť nezahŕňajú. Návrh smernice tiež vyžaduje, aby sa prijali vhodné opatrenia na propagáciu na zvýšenie povedomia o tomto mechanizme a o možnosti vylúčenia

ECL, pričom tieto opatrenia by mali byť účinné bez toho, aby sa musel individuálne informovať každý nositeľ práv.

Navrhovaný inštitút rozšírených licencií možno celkovo hodnotiť pozitívne, pretože uľahčuje získanie licencie najmä v tých prípadoch, keď treba získať súhlas na použitie celého alebo bližšie neidentifikovaného repertoáru. Pre používateľa tak predstavuje efektívne riešenie a nástroj na minimalizovanie potenciálnych sporov pri porušení práv duševného vlastníctva.

Negatívne však možno hodnotiť dva aspekty – absenciu regulácie prípadov, na ktoré sa ECL vzťahuje, a rámcovosť navrhovanej úpravy. Za vhodnejšie riešenie by sme rozhodne považovali to, keby sa už na úrovni smernice priamo zadefinovali tie prípady, pri ktorých by sa (hoc aj obligatórne) aplikoval režim rozšírených licencií. Tiež by bolo vhodnejšie doriešiť ďalšie súvisiace aspekty, ktorých môže v tejto súvislosti vzniknúť skutočne veľa, ako je to popísané nižšie v súvislosti so slovenskou právnou úpravou. Treba si uvedomiť, že stále ide o pomerne veľký zásah do práv autora alebo iného nositeľa práv, hoci nie takého zásadného ako pri povinnej kolektívnej správe. Ak by aj neboli presne zadefinované konkrétne prípady, v ktorých by bolo možné ECL zaviesť, tak by mali byť presnejšie definované kritériá, ktoré by mali byť splnené. Kritérium náročnosti a nepraktickosti je značne subjektívne, a preto zrejme nedôjde k dôslednej harmonizácii v tejto oblasti.⁴¹

Pozitívne naopak možno hodnotiť, že členské štáty budú musieť informovať Európsku komisiu o rozsahu takejto národnej právnej úpravy, účele a typoch licencií, pričom Komisia tieto informácie zverejní spoločne s kontaktnými údajmi na organizácie udeľujúce rozšírené licencie (čl. 9a ods. 5 návrhu smernice – text Rady). Zo smernice pritom

---

⁴¹ Podľa niektorých autorov je základným pravidlom na zavedenie rozšírenej hromadnej licencie v národnom práve, v prípade ak rozšírená hromadná licencia obmedzuje exkluzivitu a schopnosť autora spoliehať sa na túto výlučnosť, aplikácia trojkrovového testu ako testu na posudzovanie odôvodnenosti obmedzovania autorského práva, ktorý je ustanovený tak v medzinárodnom, ako aj európskom práve. RIIS, T., SCHOVSBO, J. *Extended Collective Licenses and the Nordic Experience – It's a Hybrid but is it a Volvo or a Lemon?* *Columbia Journal of Law and the Arts*. 2010, roč. 33, č. 4, s. 471 – 498.

vyplýva, že kým podľa navrhovanej úpravy sa majú rozšírené licencie udeľovať vždy len na konkrétne územie daného členského štátu, perspektívne sa uvažuje aj o cezhraničnom účinku takýchto národných schém.

Slovenská republika inštitút rozšírených licencií zaviedla po prvýkrát až novým Autorským zákonom s účinnosťou od 1. januára 2016. Konceptne nie je slovenská úprava veľmi vzdialená od návrhu smernice, v detailoch sa však líši. Slovenská právna úprava je pomerne rigidná, lebo vyžaduje písomné oznámenie autora organizácii kolektívnej správy, ktorým vylúči ECL. Nielenže teda nepostačujú bežné elektronické formy, pri ktorých nie je dodržaná písomná forma, ale sa zároveň vylučujú aj iné alternatívy, z ktorých jasne vyplýva, že sa autor rozhodol vykonávať svoje individuálne práva, napr. aplikovaním verejnej licencie.

V návrhu smernice sa upravuje, že ECL by sa malo dať aplikovať len v rámci presne ohraničených oblastí použitia, kde je získanie oprávnenia od nositeľov práv na individuálnej báze zvyčajne náročné a nepraktické do tej miery, že požadovaná licenčná transakcia sa stáva nepravdepodobnou kvôli povahe použitia alebo druhov diel alebo iných predmetov ochrany, a za predpokladu, že takýto mechanizmus zaručí oprávnené záujmy nositeľov práv (čl. 9a ods. 2 návrhu smernice). Návrh smernice teda nedefinuje konkrétne spôsoby použitia, ale rozhodnutie ponecháva na členských štátoch. A to možno považovať za jeden z najzásadnejších problémov nielen z hľadiska perspektívne dosiahnutej miery harmonizácie, ale najmä pre neprimeraný zásah do práva autora alebo iného nositeľa práv. Slovenský autorský zákon totiž upravuje spôsoby použitia, ku ktorým možno udeliť rozšírenú licenciu v § 80 AZ, pomerne obširne. Kým napríklad ECL na použitie obchodne nedostupného diela možno považovať za primeraný zásah (ktorý vo svojom pôvodnom texte navrhovala aj Komisia), aplikáciu ECL na živé predvedenie literárnych diel či na sprístupňovanie verejnosti (*angl.* making available, t. j. použitie aj na internete) nepovažujeme za vyvážené. Takáto úprava síce môže mať veľké výhody pre používateľa (najmä ekonomicky silného), ale z hľadiska autora alebo iného nositeľa práv sa to už tak nejaví.

V praxi však môžu vzniknúť aj ďalšie situácie, ktoré sa neriešia na úrovni smernice. Ani Autorský zákon napríklad neupravuje situáciu, keď autor uzavrie výhradnú individuálnu licenčnú zmluvu na použitie svojho diela, avšak písomne nevytlúči aplikáciu rozšírenej licencie. V takom prípade hrozí, že organizácia kolektívnej správy udelí rozšírenou licenciou súhlas aj na použitie diela, ktoré bolo licencované individuálne. Samotná absencia vylúčenia v písomnej forme však nemôže znamenať, že dielo licencované jeho autorom v rámci výhradnej individuálnej licenčnej zmluvy by mohlo byť platne opätovne licencované v rámci rozšírenej hromadnej licenčnej zmluvy. To by bol neodôvodnený zásah do právom chránených záujmov nielen autora, ale aj nadobúdateľa výhradnej licencie.

Osobitne tiež nie je riešená situácia, keď sa autor dá zastúpiť jednou organizáciou kolektívnej správy, avšak rozšírenú licenciou udelí iná (konkurenčná) organizácia kolektívnej správy, pôsobiaca v tom istom obore (t. j. tá, ktorá zastupuje najviac nositeľov práv). V takom prípade sa zastupujúca organizácia môže voči organizácii, ktorá udelila rozšírenú hromadnú licenciou, domáhať vyplatenia odmeny, ktorá patrí zastupovanému autorovi. Na tieto účely netreba, aby bola medzi dotknutými organizáciami uzavretá osobitná zmluva, napr. dohoda o spolupráci.

Pozitívne možno hodnotiť aspoň to, že smernica navrhuje, aby členské štáty informovali Komisiu o rozsahu tejto úpravy, účeloch a typoch licencií, ktoré by sa mohli uplatniť na základe navrhovanej smernice, ako aj kontaktné údaje na príslušnú organizáciu kolektívnej správy. Komisia bude takúto úpravu publikovať.

5. Autorské práva vydavateľov

Najčastejšie sa v spojitosti s návrhom smernice v médiách skloňujú články 11 a 13. A práve v článku 11 má smernica v zmysle jej návrhu poskytovať vydavateľom nové priame autorské právo na online použitie periodickej tlače⁴² poskytovateľmi služieb informačnej spoločnosti.

---

⁴² Definícia periodickej tlače je upravená v článku 2 bod 4 návrhu smernice. V zmysle

V zmysle uvedeného návrhu (text Rady) by sa malo zaviesť výlučné právo na periodickú tlač prvýkrát vydanú od účinnosti navrhovanej smernice (čl. 11 ods. 5).⁴³ Toto právo by malo dopĺňať⁴⁴ systém autorskoprávnej a databázovej ochrany, ktorý sa uplatňuje už v súčasnosti, avšak od nového práva sa značne líši. Predpokladom vzniku autorskoprávnej ochrany je existencia autorského diela, ktorého základným predpokladom je originalita.⁴⁵ To sa vzťahuje na všetky autorské diela vrátane novinových článkov a iných žurnalistických žánrov.⁴⁶ Dokonca v prípade fotografií a tiež v prípade novín a časopisov, ktoré sú chránené ako tvorivá databáza (predtým označovaná v slovenskej právnej úprave aj ako súborné dielo⁴⁷), namiesto originality postačí, že je dielo pôvodné.⁴⁸ Vo vzťahu k databáze chránenej osobitným právom (*sui generis* databáza) je zase chránený výsledok podstatného kvalitatívneho alebo kvantitatívneho vkladu, pričom je chránený obsah databázy bez

---

le recitálu 33 návrhu smernice sa ochrana pre periodickú tlač v zmysle smernice nemá vzťahovať na periodické publikácie vydané na „vedecké a akademické účely, ako sú vedecké časopisy“. Dôvodom tejto odlišnej regulácie je, že periodická tlač, ktorej účelom je informovať širokú verejnosť a ktorá sa opakovane a pravidelne vylepšuje (updated), sa odlišuje od akademického alebo vedeckého vydávania.

⁴³ V prvej verzii smernice (text Komisie) sa navrhovalo, aby sa uvedené právo vzťahovalo aj retroaktívne – na všetky diela v periodickej tlači, ktoré už boli vydané.

⁴⁴ V angličtine sa možno stretnúť s pojmom ancillary right (pomocné, doplňujúce právo). Východiskom a inšpiráciou je nemecká právna úprava Leistungsschutzrecht für Presseverleger, ktorá nadobudla účinnosť v roku 2013 (§ 87f nemeckého autorského zákona). [online] https://www.bgbli.de/xaver/bgbli/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBli&jumpTo=bgbli113s1161.pdf#_bgbli_%2F%2F*%5B%40attr_id%3D%27bgbli113s1161.pdf%27%5D__1536328540083 [cit. 5.9.2018].

⁴⁵ Platná slovenská právna úprava dokonca pracuje s pojmom jedinečnosť diela. Cf. § 3 ods. 1 AZ. K tomu bližšie ADAMOVI, Z., HAZUCHA, B. *Autorský zákon. Komentár*. C. H. Beck, 2018, s. 32 – 34.

⁴⁶ Vylúčené sú však v zmysle § 5 písm. f) AZ denné správy, t. j. informácie o udalostiach alebo skutočnostiach, pričom za dennú správu sa nepovažuje dielo, ktoré o dennej správe informuje alebo v ktorom je denná správa zahrnutá.

⁴⁷ Ustanovenie § 6 ods. 2 v spojení s § 7 ods. 2 zákona č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov.

⁴⁸ Ustanovenie § 3 ods. 5 a § 131AZ.

ohľadu na to, či ide o autorské diela, alebo nie. V oboch menovaných prípadoch treba na použitie získať súhlas vydavateľa alebo iného nositeľa práv, ktorý vykonáva práva k jednotlivým dielam alebo inému obsahu chránenému už aj v súčasnosti slovenským, ako aj európskym autorským právom.

Prvé špecifikum nového práva vydavateľov by malo spočívať v tom, že ochrana sa bude vzťahovať na „čokoľvek“ v periodickej tlači bez ohľadu na to, či sú splnené kritériá originality, pôvodnosti alebo podstatného vkladu.⁴⁹ V rámci legislatívneho procesu je však predmetom politických diskusií vymedzenie toho, na čo sa úprava nebude vzťahovať, a to najmä vzhľadom na nepodstatné časti a hypertextové odkazy. Tieto práva by sa (podľa textu Rady) nemali vzťahovať na nepodstatné časti periodickej tlače, pričom každý členský štát by mal stanoviť osobitne, čo sa nepodstatnou časťou rozumie, pričom má vziať do úvahy, či sú tieto časti výsledkom tvorivej duševnej činnosti autorov, alebo či ide o individuálne slova alebo veľmi krátke výňatky, prípade obe tieto kritériá. Uvedená široko koncipovaná textácia bola politickým kompromisom medzi tým, či sa má právo vzťahovať aj na slová a krátke výňatky alebo naopak.⁵⁰ Ponechanie tohto rozhodnutia na jednotlivé členské štáty by však zrejme spôsobilo len ďalší rozdiel medzi právnou úpravou jednotlivých členských štátov, a teda nebude skutočne viesť

⁴⁹ Právo sa bude vzťahovať na publikácie v online aj off-line forme, pričom v zmysle recitálu 33 návrhu smernice môže ísť napríklad o denníky, týždenníky a mesačníky, ako aj o webové stránky novín. Nemožno preto vylúčiť, že nové právo sa bude vzťahovať aj na prípadný obsah, ktorý je šírený pod licenciou Creative Commons. Tie môžu byť zverejnené najčastejšie na webových stránkach a blogoch novín. KELLER, P. *The proposed publishers right is an attack on the public domain*. 6.1.2017. [online] <https://www.communia-association.org/2017/01/06/proposed-publishers-right-attack-public-domain/> [cit. 15.12.2018].

⁵⁰ V tomto smere sa textácia smernice zásadne zmenila, keďže jedna z verzií návrhu smernice upravovala znenie, v zmysle ktorého práva vydavateľov „*shall not apply in respect of uses of extracts of a press publication limited to individual words or very short excerpts of text*“, pričom konsolidovaným návrhom z marca 2018 sa zase navrhol presný opak – „*shall apply*“. Cf. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on copyright in the Digital Single Market – Consolidated Presidency Compromise Proposal. 23.3.2018. 7450/18. 2016/0280 (COD).

k jednotnému trhu. V každom prípade návrh Rady smeruje k tomu, že by perspektívne bolo treba získať súhlas na použitie aj rozličných odkazov (linkov), tituliek, úvodných fotiek a ich náhľadov (thumbnails), náhľadov, vizuálnych záložiek (pin) a rozličných krátkych zhrnutí, preto sa v médiách často označuje aj ako daň za link (*angl.* the link tax). Na druhej strane nemožno zabúdať, že už dnes autorské právo chráni potenciálne aj jednotlivé slova⁵¹ a že Súdny dvor EÚ sa v súvislosti s monitoringom dennej tlače vyjadril, že aj jedenásť slov, o aké išlo vo veci samej, môžu predstavovať autorské dielo, na použitie ktorého treba súhlas.⁵²

Aj vzhľadom na uvedené skutočnosti je preto malým pozitívom aspoň to, že v texte pozície Parlamentu bolo potom schválené, že práva vydavateľov sa nebudú vzťahovať na samotné hypertextové odkazy, ktorých súčasťou sú individuálne diela (čl. 11 ods. 2a návrhu smernice – text Parlamentu). Z hľadiska účelu použitia treba kladne hodnotiť aj schválenú pozíciu Parlamentu k článku 11 ods. 1a, podľa ktorého práva vydavateľov nesmú brániť použitiu periodickej tlače individuálnymi používateľmi na oprávnené súkromné a nekomerčné účely.

V otázke trvania nového práva vydavateľov prvý návrh smernice (text Komisie) upravoval, že takéto právo má trvať dvadsať rokov, konsolidované znenie návrhu smernice (text Rady) z mája 2018 však už pracovalo len s trvaním v dĺžke jedného roka. Avšak vzhľadom na fakt, že počítanie plynutia doby ochrany sa má odvíjať až od 1. januára roka nasledujúceho od vydania, môže byť doba ochrany v niektorých prípadoch takmer dvojročná. V každom prípade aj v tomto smere vidieť veľký posun vo vývoji tohto návrhu. Parlament v septembri 2018 schválil pozmeňujúci návrh, že doba ochrany by mala byť päť rokov s tým, že práva vydavateľov nebudú mať retroaktívny účinok (čl. 11 ods. 4 a 5 návrhu smernice – text Parlamentu). Pri predchádzajúcich verziách smernice nebolo jasné, či sa nová úprava bude alebo nebude vzťahovať aj na staré diela (t. j. diela vzniknuté pred transpozíciou smernice). Za

⁵¹ Ustanovenie § 4 AZ.

⁵² Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 16.7.2009 vo veci C-5/08 Infopaq International A/S proti Danske Dagblades Forening, 2009 I-06569.

predpokladu vzniku práva vydavateľov potom treba jeho limitáciu len na novo-vzniknuté práva hodnotiť pozitívne, samotné päťročné trvanie je však stále dlhé.

Vo vzťahu k spôsobu použitiu smernica používa široký pojem „online použitie“. Avšak v prvom návrhu smernice sa objavil ešte širší pojem „digitálne použitie“, čo by zahŕňalo aj akékoľvek iné použitie obsahu v digitálnej forme (napr. na USB kľúči). Treba tiež pripomenúť, že cieľom tejto úpravy je najmä vytvorenie mechanizmu, ktorý má vydavateľom zabezpečiť možnosť participácie na profite, ktorý majú poskytovatelia služieb informačnej spoločnosti najmä vo vzťahu k vyhľadávateľom a obsahu generovanému používateľmi na online platformách, a preto je na tieto účely pojem „online“ vhodnejší.

Dôležité je ešte si uvedomiť, voči komu sa budú môcť vydavateľia perspektívne domáhať ochrany svojich práv. Smernica v recitáli 31 poukazuje na okruh potenciálnych nositeľov, a tým zároveň objasňuje dôvody, pre ktoré sa hľadá riešenie. Nimi je nástup nových online služieb, ako sú agregátori správ alebo monitorovacie agentúry (monitoring dennej tlače), inými slovami subjektov, ktorí zarábajú peniaze buď z reklamy, alebo z predplatiteľov tým, že vo vzťahu k tomu, že prostredníctvom linkov a snipetov poskytujú prístup k obsahu periodickej tlače. Avšak v návrhu smernice sa používa široký pojem poskytovateľ služieb informačnej spoločnosti. Z toho vyplýva, že používateľom, ktorý bude musieť vysporiadať práva s vydavateľom nebude len agregát správ alebo monitorovacia agentúra, ale každý, kto poskytuje službu informačnej spoločnosti.⁵³ Takže povinnou osobou vo vzťahu k použi-

⁵³ T. j. takú službu, ktorá sa bežne poskytuje za odmenu, na diaľku, elektronickým spôsobom a na základe individuálnej žiadosti príjemcu služby. Článok 1 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 z 9.9.2015, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti (kodifikované znenie) v spojení s článkom 1 ods. 2 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/31/ES z 8.6.2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (smernica o elektronickom obchode); ďalej len „smernica 2000/31/ES“. K vymedzeniu jednotlivých typov poskytovateľov služieb informačnej spoločnosti pozri recitál 18 smernice 2000/31/ES a súvisiacu judikatúru Súdneho dvora EÚ.

tiu môže byť celý okruh najrozličnejších typov poskytovateľov služieb informačnej spoločnosti. Dokonca aj sám vydavateľ môže byť poskytovateľom služieb informačnej spoločnosti, takže aj on sám vo vzťahu k cudziemu obsahu, na ktorý by prípadne odkazoval formou krátkych výňatkov, by podľa navrhovanej úpravy potreboval súhlas iného vydavateľa.

Na dokreslenie celkového obrazu ešte možno spomenúť skutočnosti, na ktoré poukázala po prvýkrát poslankyňa Európskeho parlamentu Julia Reda. Európska komisia zadala vlastnému Spoločnému výskumnému pracovisku (Joint Research Centre/JRC) vypracovanie štúdie na tému Agregátori online správ a súvisiace práva pre vydavateľov tlače. Zverejnenie štúdie bolo naplánované na november 2016, t. j. dva mesiace po zverejnení samotného návrhu smernice. V októbri JRC požiadala Komisiu o pripomienky k štúdii, avšak prvé komentáre boli predložené až v júni 2017. JRC bola tiež požiadaná, aby sa zdržala publikovania štúdie.⁵⁴ Odhliadnuc od načasovania štúdie a podivných okolností o jej (ne)zverejňovaní, štúdia zároveň spochybnila význam navrhovaného modelu a naopak poukázala na význam agregátorov vzhľadom na zvyšovanie návštevnosti na stránky novín, ako aj väčšie príjmy z reklamy.⁵⁵

---

⁵⁴ REDA, J. Commission to scientists: Stop ruining our copyright plans with your facts and your research! [online] <https://juliareda.eu/2017/12/jrc-paper-copyright/> [cit. 15.12.2018]. IGEL – Initiative Against an Ancillary Copyright. EU Commission tried to hide a study that debunks the publisher’s right as ineffective. 3.1.2018. [online] <http://ancillarycopyright.eu/news/2018-01-03/eu-commission-tried-hide-study-debunks-publishers-right-ineffective> [cit. 15.12.2018].

⁵⁵ Ukázalo sa tiež, že v dôsledku obdobnej úpravy v Nemecku sa deformoval trh, keď Google získal licenciu zadarmo, a v Španielsku zase zlyhal trh, keď zanikla služba Google News. Ukázalo sa, že vydavatelia v konečnom dôsledku profitujú zo služieb vystavenia ich obsahu, keďže platformy agregujúce novinové články čitateľov priťahujú. Pozri tiež SAMUELSON, P. *Legally Speaking: Questioning A New Intellectual Property Right For Press Publishers?* Kluwer Copyright Blog. 19.11.2018. [online] <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2018/11/19/legally-speaking-questioning-a-new-intellectual-property-right-for-press-publishers/> [cit. 31.12.2018].

Ak aj odhliadneme od mnohých nedostatkov navrhovanej právnej úpravy, môžeme si položiť ešte jednu otázku. Ak by prešla úprava v tejto podobe, existuje garancia, že sa príjmy vydavateľov zvýšia a že skutočne dostanú podiel zo ziskov od používateľov, ako je napríklad Google vo vzťahu k jeho vyhľadávaču? Do úvahy pritom treba zobrať najmä to, že:

- i Neexistuje dopadová ani iná odborná štúdia, ktorá by tento predpoklad potvrdzovala;⁵⁶
- ii Praktická skúsenosť z iných štátov EÚ je negatívna (zlyhanie a deformácia trhu);
- iii Jednotlivé členské štáty môžu zvoliť rozličné úrovne harmonizácie s ohľadom na nepodstatné časti periodickej tlače (*angl.* insubstantial parts of a press publication), ktoré bude možné aj naďalej používať bez súhlasu vydavateľov;
- iv Tretie výlučné právo (popri autorskom a databázovom práve) neznamená automatické peniaze od poskytovateľov služieb informačnej spoločnosti (t. j. nejde o remuneračné právo s presne stanovenou sadzbou, ale o výlučné právo). Vydavatelia budú musieť uzatvárať licenčné zmluvy, a ak niektorý poskytovateľ služby informačnej spoločnosti nebude chcieť za obsah platiť alebo ak sa strany nedohodnú na výške odmeny, alebo na iných náležitostiach zmluvy, budú sa musieť vydavatelia domáhať ochrany súdnou cestou.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti sa možno domnievať, že uvedená úprava nesplní dnešné (ekonomické) očakávania vydavateľov. Návrh môže mať aj ďalšie negatívne ekonomické vplyvy napr. na malých prevádzkovateľov služieb informačnej spoločnosti, ktorí možno nebudú finančne schopní zaplatiť licenčnú odmenu. Na druhej

---

⁵⁶ K tomu *cf.* Zhrnutie posúdenia vplyvu o modernizácii pravidiel EÚ týkajúcich sa autorského práva (pozn. č. 4). Navyše akademické štúdie už v roku 2016 upozorňovali na negatíva plánu posilniť postavenie vydavateľov. Pozri KRETSCHMER, M., DUSOLLIER, S., GEIGER, CH., HUGENHOLTZ, P. B. The European Commission's public consultation on the role of publishers in the copyright value chain: A response by the European Copyright Society. *European Intellectual Property Review* (E.I.P.R.), 2016, Vol. 38/10, s. 591 – 595. [online] https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2801595 [cit. 15.12.2018].

strane nemožno poprieť, že vznik nového výlučného práva môže predstavovať významný nástroj v rukách vydavateľov na rozhodovanie o tom, čo sa na internete objaví.⁵⁷

Navrhovaná úprava pritom môže byť osobitne škodlivá aj vo vzťahu k obsahu šírenému pod licenciami Creative Commons alebo inými verejnými licenciami, pretože z návrhu vyplýva, že povinnosť vyhľadávačov a iných poskytovateľov služieb informačnej spoločnosti platiť za obsah vydavateľa sa bude vzťahovať aj na prípady, keď je tento obsah šírený pod verejnou licenciou. To bude platiť najmä vtedy, keby sa úprava na národnej úrovni transponovala spôsobom, že vydavateľ sa nesmie vzdať svojho práva na odmenu. Vollmer a Kretzer uvádzajú aj špecifické situácie, kedy môže dôjsť k tomu, že jeden subjekt zverejní obsah pod licenciou Creative Commons Attribution-ShareAlike⁵⁸ a iný vydavateľ tento obsah preberie. Aj keď autor prejavil vôľu, že dielo šíril voľne, sekundárnemu vydavateľovi vznikne výlučné právo na odmenu z titulu článku 11 návrhu smernice. Kladne možno v tejto súvislosti hodnotiť aspoň to, že Rada vo svojom texte navrhuje ustanovenie, v zmysle ktorého, ak je dielo alebo iný predmet ochrany inkorporovaný do periodickej tlače na základe nevýhradnej licencie, nemožno práva vydavateľa uplatňovať tak, že sa zakáže použitie inými oprávnenými používateľmi. Tieto práva tiež nemožno uplatňovať tak, že sa zakáže použitie diel alebo iných predmetov ochrany, ktorých ochrana už uplynula.

Vo vzťahu k právam vydavateľov treba ešte uviesť, že v súvislosti s právami vydavateľov sa navrhuje osobitne upraviť aj ich právo na primeranú kompenzáciu (náhradu). To znamená, že členské štáty budú môcť do svojich právnych poriadkov zaviesť, že vydavatelia (a to nielen vydavatelia periodickej, ale aj neperiodickej tlače) budú mať nárok na podiel z náhrad odmien v zmysle smernice o autorskom

⁵⁷ V zmysle článku 11 ods. 2 bod 2 návrhu smernice (text Rady) by sa ochrana nemohla vzťahovať na tie predmety, pri ktorých ochrana už uplynula. Vylúčenie denných správ zase vyplýva z článku 2 ods. 8 Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 133/1980 Zb.).

⁵⁸ <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/> [cit. 31.12.2018].

práve v informačnej spoločnosti,⁵⁹ právo na spravodlivú odmenu za použitie osirelého diela v zmysle smernice o osirelých dielach⁶⁰ a právo na primeranú odmenu za verejné vypožičanie v zmysle smernice o nájme a vypožičaní.⁶¹ Navrhovaná úprava je reakciou na požiadavku vydavateľov, ktorá je aktuálne v rozpore s rozhodnutím Súdneho dvora EÚ vo veci *Reprobel*.⁶² Tento návrh považujeme za spravodlivý a vyvážený, a preto je vhodné ho v budúcnosti podporiť. V praxi to bude potom znamenať to, že aj vydavateľ sa bude môcť – najčastejšie voči organizácii kolektívnej správy – domáhať vyplatenia časti odmiem, ktoré boli z uvedených titulov vybrané od používateľov. Ale treba nahlas povedať aj to, že uvedený podiel na odmenách a náhradách odmiem im bude patriť namiesto autorov, čím sa logicky znížia príjmy autorov.

6. Online platformy

Súčasne s rozvojom internetu sa jeho významným prvkom stali online platformy. Najčastejšie sa v praxi stretávame s kolaboratívnymi online platformami, s online diskusnými platformami, marketingovými platformami, video platformami a vo vzťahu k finančným produktom s elektronickými obchodnými platformami. Typickými príkladmi sú eBay, Amazon Marketplace, Airbnb a Uber. Navrhovaný článok 13 sa však dotýka tých digitálnych platforiem, ktoré slúžia na zdieľanie kreatívneho obsahu, teda autorských diel a iných predmetov ochrany. Pôjde tak najmä o internetové fóra, blogovacie platformy, sociálne siete ako Facebook, Twitter, Tumblr a Instagram, webové stránky ako napr. Reddit, stránky na poskytovanie fotiek (fo-

⁵⁹ Článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29/ES.

⁶⁰ Článok 6 ods. 5 smernice 2012/28/EÚ.

⁶¹ Článok 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/115/ES z 12.12.2006 o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva.

⁶² Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 12.11.2015 vo veci C-572/13 Hewlett-Packard Belgium SPRL proti Reprobel SCRL, EU:C:2015:750.

tobanky), agregátory obsahu alebo iné spoločné úložiská (napr. YouTube, Dailymotion, Vimeo, Soundcloud, Slideshare), SW úložiská či online inzerciu.

Platformy sú vo všeobecnosti osobitne zaujímavé z ekonomického aj právneho hľadiska. Online platformy sú od prijatia Stratégie pre jednotný digitálny trh predmetom viacnásobných snáh o ich reguláciu. Už v máji 2016 zverejnila Európska komisia Oznámenie o online platformách, kde si vymedzila kľúčové oblasti, ktoré by sa mali sledovať.⁶³ Rok na to, v polovici svojho obdobia, potom Európska komisia publikovala zhodnotenie Stratégie pre jednotný digitálny trh,⁶⁴ v ktorom sa okrem iného zaoberala mechanizmami a technickými riešeniami vo vzťahu k odstraňovaniu nelegálneho obsahu. V septembri 2017 Európska ko-

---

⁶³ EURÓPSKA KOMISIA. Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov. Online platformy a jednotný digitálny trh. Príležitosti a výzvy pre Európu. 25.5.2016. COM(2016) 288 final. [online] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0288&from=EN> [cit. 19.11.2018].

⁶⁴ EURÓPSKA KOMISIA. Oznámenie komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov o preskúmaní vykonávania stratégie digitálneho jednotného trhu v polovici trvania. Prepojený digitálny jednotný trh pre všetkých. 10.5.2017. COM(2017) 228 final. [online] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0228&from=EN> [cit. 19.11.2018]. Ako sa uvádza aj v súvisiacej tlačovej správe, v oblasti online platforiem predstaví Komisia do konca roka 2017 iniciatívu na riešenie nespravodlivých zmluvných podmienok a obchodných praktík zistených vo vzťahoch typu platforma – podnik, pričom už nedávno v tomto smere prijala rozhodnutia o presadzovaní pravidiel hospodárskej súťaže, ktoré s tým súvisia. Komisia iniciovala niekoľko dialógov so zástupcami online platforiem v rámci digitálneho jednotného trhu (napr. internetové fórum EÚ, kódex správania pri nezákonných prejavoch nenávisťi na internete a memorandum o porozumení v otázkach predaja falšovaného tovaru prostredníctvom internetu) a plánuje ich lepšiu koordináciu. Jedným z cieľov je dosiahnuť pokrok v procesných aspektoch a zásadách týkajúcich sa odstraňovania nelegálneho obsahu – mechanizmus oznamovania a prijímania opatrení – založených na transparentnosti a ochrane základných práv. EURÓPSKA KOMISIA. Tlačová správa. Digitálny jednotný trh: Komisia vyzýva na urýchlené prijatie kľúčových návrhov a mapuje budúce výzvy. 10.5.2017. [online] http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1232_sk.htm [cit. 19.11.2018].

misia ešte prijala oznámenie o riešení nezákonného online obsahu⁶⁵ a v nadväznosti na to v marci tohto roka aj odporúčanie o opatreniach na efektívne riešenie nelegálneho online obsahu.⁶⁶ Vyvrcholením týchto aktivít bolo, že v apríli 2018 Komisia navrhla nové nariadenie EÚ vo vzťahu k online službám sprostredkovania,⁶⁷ s čím súvisí aj vytvorenie Observatória o ekonomike online platforiem.⁶⁸

Paralelne s menovanými aktivitami sa na európskej úrovni riešila aj aktualizácia audiovizuálnych pravidiel a v októbri 2018 Európsky parlament schválil novelu smernice o audiovizuálnych a mediálnych službách.⁶⁹ Tá sa tiež priamo týka regulácie online platforiem na po-

---

⁶⁵ EUROPEAN COMMISSION. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions. Tackling Illegal Content Online. Towards an enhanced responsibility of online platforms. 28.9.2017. COM(2017) 555 final. [online] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0555> [cit. 19.11.2018].

⁶⁶ EUROPEAN COMMISSION. Commission Recommendation of 1.3.2018 on measures to effectively tackle illegal content online. 1.3.2018. C(2018) 1177 final. [online] file:///C:/Users/Adamova/Downloads/CommissionRecommendationonmeasureseffectivelytackleillegalcontentonline%20(1).pdf [cit. 19.11.2018].

⁶⁷ EUROPEAN COMMISSION. Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on promoting fairness and transparency for business users of online intermediation services. 26.4.2018. COM(2018) 238 final. [online] file:///C:/Users/Adamova/Downloads/ProposalforaRegulationonpromotingfairnessandtransparencyforbusinessusersofonlineintermediationservices%20(1).pdf [cit. 19.11.2018].

⁶⁸ Bližšie EUROPEAN COMMISSION. Expert group to the EU Observatory on the Online Platform Economy. [online] <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/expert-group-eu-observatory-online-platform-economy> [cit. 19.11.2018].

⁶⁹ Európska komisia. Návrh. Smernica Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 2010/13/EÚ o koordinácii niektorých ustanovení upravených zákonom, iným právnym predpisom alebo správnym opatrením v členských štátoch týkajúcich sa poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb s ohľadom na meniace sa podmienky na trhu. 25.5.2016. COM(2016) 287 final. [online] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0287&from=EN> [cit. 19.11.2018]. Amendments by the European Parliament to the Commission's Proposal (text prijatý Európskym parlamentom 2.10.2018). [online] <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=AMD&format=PDF&reference=A8-0192/2017&secondRef=083-083&language=EN> [cit. 19.11.2018].

skytovanie videí,⁷⁰ a to napríklad vo vzťahu k ochrane maloletých či uplatňovaniu pravidiel zameraných proti nenávisným prejavom a podnecovaniu verejnosti na páchanie teroristických činov v zmysle článku 28a revidovanej smernice.

V ďalšom texte tohto článku sa však v kontexte aktuálneho návrhu smernice o autorskom práve na jednotnom digitálnom trhu osobitne zameriame na autorskoprávnu reguláciu online platforiem. Článok 13 bol od zverejnenia prvej verzie návrhu smernice zrejme jej najviac diskutovanou časťou a aj v procese jej vývoja sa najviac menil. Spája sa s označením „value gap“, čo odráža názor, že príjmy generované z online použitia obsahu chráneného autorským právom a súvisiacimi právami sa nerozdeľujú spravodlivo medzi rozličných hráčov v reťazi hodnôt online šírenia, a preto sa vytvára priepasť medzi príjmami platforiem na online poskytovanie obsahu na jednej strane a príjmami autorov a iných nositeľov práv na druhej strane.⁷¹ Reaguje na zmenu

⁷⁰ V zmysle revidovaného článku 1 ods. 1 písm. aa) smernice 2010/13/EÚ sa službou platformy na zdieľanie videí rozumie služba, ako ju vymedzujú články 56 a 57 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ktorá spĺňa tieto požiadavky: i) služba pozostáva z ukladacieho priestoru s veľkým množstvom programov alebo videí vytvorených používateľmi, za ktoré poskytovateľ platformy na poskytovanie videí nenesie redakčnú zodpovednosť; ii) organizáciu uloženého obsahu určuje poskytovateľ služby, a to aj automatickými prostriedkami alebo algoritmi, najmä prostredníctvom hostovania, zobrazovania, označovania a sekvencovania; iii) základným účelom služby alebo jej oddeliteľnej časti je poskytovanie programov a videí vytvorených používateľmi širokej verejnosti s cieľom informovať, zabávať alebo vzdelávať; iv) služba je dostupná prostredníctvom elektronických komunikačných sietí v zmysle článku 2 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/21/ES zo 7.3.2002 o spoločnom regulačnom rámci pre elektronické komunikačné siete a služby (rámcová smernica).

⁷¹ Husovec poukazuje na pôvod pojmu, ktorý sa spája s hudobným priemyslom, a kriticky poukazuje na rozdiely medzi sprostredkovateľom typu YouTube a streamovacou spoločnosťou typu Spotify z hľadiska vysporiadania práv. HUSOVEC, M. EC Proposes Stay-down & Expanded Obligation to License UGC Services. 1.9.2016. Hučko's Technology Law Blog. [online] <http://www.husovec.eu/2016/09/ec-proposes-stay-down-expanded.html> [cit. 19.11.2018]. Tiež trefne poukazuje na fakt, že všetky nároky súvisiace s „value gap“ alebo transferom hodnoty sú založené na predpoklade, že platformy sú v pozícii, že môžu ľahko získať hodnotu z kreatívneho obsahu. To by však platilo len vtedy, ak by nositelia nemali

online prostredia, ktoré súvisí s pojmom *user-generated content*, teda obsahom, ktorý sa generuje používateľmi online platforiem.

Podľa článku 2 ods. 4b návrhu smernice (text Parlamentu) je poskytovateľom služieb spoločného využívania online obsahu poskytovateľ služby informačnej spoločnosti, medzi ktorého hlavné aktivity patrí uchovávanie a verejné sprístupňovanie veľkého objemu diel alebo iných predmetov ochrany, ktoré nahrávajú jeho používatelia a ktoré služba optimalizuje a podporuje na účely dosiahnutia zisku.⁷²

Súčasný systém je nastavený tak, že pri sprístupňovaní⁷³ chráneného obsahu tretích strán na rôznych online platformách, primárne zodpovedá používateľ, ktorý dané video alebo iný chránený obsah pridáva. Ten vykonáva akt sprístupňovania verejnosti, a teda môže zasiahnuť do práv autora alebo iného nositeľa práv a porušiť ich. Poskytovateľ služby (online platforma) sám nekoná v tom zmysle, že nepoužíva dieľa v autorskoprávnom význame. Avšak za istých okolností môže zodpovedať aj on, avšak len za cudzí obsah, pričom táto zodpovednosť je obmedzenejšia ako zodpovednosť používateľov za ich vlastný ob-

---

reálnu hrozbu na odstránenie obsahu na základe systému „notice and takedown“. HUSOVEC, M. Compromising (on) the Digital Single Market? A Quick Look at the Estonian Presidency Proposal(s) on Art 13. 8.9.2017. Kluwer Copyright Blog. [online] <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2017/09/08/compromising-digital-single-market-quick-look-estonian-presidency-proposals-art-13/> [cit. 19.11.2018].

⁷² V uvedenom ustanovení sa tiež uvádza, že za poskytovateľov služieb spoločného využívania online obsahu podľa tejto smernice sa nepovažujú mikropodniky a malé podniky v zmysle hlavy I prílohy k odporúčaniu Komisie 2003/361/ES a služby na nekomerčné účely, ako sú napríklad online encyklopédie, a poskytovatelia online služieb, ak je obsah nahratý na základe povolenia všetkých dotknutých nositeľov práv, ako sú vzdelávacie alebo vedecké deponitáre. Za poskytovateľov služieb spoločného využívania online obsahu v zmysle tejto smernice by sa nemali považovať poskytovatelia cloudových služieb na individuálne použitie, ktorí neposkytujú priamy prístup verejnosti, platformy na vývoj slobodného softvéru a online trhy, ktorých hlavnou aktivitou je internetový maloobchodný predaj fyzického tovaru.

⁷³ Ustanovenie § 30 AZ. Sprístupňovanie verejnosti (*angl.* making available) sa považuje za jeden zo spôsobov použitia spadajúci pod širší pojem verejný prenos (*angl.* communication to the public) v zmysle § 27 AZ.

sah.⁷⁴ Avšak v pričítaní prísnejšej zodpovednosti na základe vedomosti prevádzkovateľa online platformy o skutočnostiach, z ktorých by bolo zjavné, že ide o nelegálnu činnosť alebo informáciu, sa rozhodnutia národných európskych súdov líšia.

K zmene konceptu verejného prenosu dochádza fakticky už v recitáli 38 a tiež v novom recitáli 37a návrhu smernice (text Parlamentu). Aj recitál 38 sa pritom zásadne v priebehu prác na smernici menil. Text Komisie totiž upravoval, že poskytovateľ služieb informačnej spoločnosti sa za používateľa povinného uzavrieť licenčnú zmluvu s nositeľom práv považuje len vtedy, ak uchováva a sprístupňuje verejnosti diela a iné predmety ochrany, ktoré nahráli ich používatelia, čím idú nad rámec obvyčajného poskytovania fyzických zariadení, okrem prípadov, ak majú nárok na oslobodenie od zodpovednosti stanovenej v článku 14 smernice 2000/31/ES. Vo vzťahu k článku 14 sa pritom malo vždy overiť, či poskytovateľ služieb zohráva aktívnu úlohu, a to aj prostredníctvom optimalizácie prezentácie nahratých diel alebo iných predmetov ochrany, alebo ich propagovania, a to bez ohľadu na povahu prostriedkov použitých na tento účel. Recitál 38 návrhu smernice (text Parlamentu) však priamo konštatuje, že poskytovatelia služieb spoločného využívania online obsahu vykonávajú úkon verejného prenosu, a preto zodpovedajú za obsah, ktorý poskytujú.

Tu vidieť zásadný posun aj oproti nedávnym rozhodnutiam Súdneho dvora EÚ vo veci C-160/15 *GS Media*⁷⁵ a C-610/15 *The Pirate Bay*.⁷⁶ Už v rozhodnutí *GS Media* sa SDEÚ výrazne posunul pri nastavovaní komplementárnych kritérií verejného prenosu, s tým, že okrem iného zaviedol aj predpoklad vedomosti, ak je účelom dosiahnutie zisku. V prípade *The Pirate Bay* išiel SDEÚ ešte ďalej, keď uviedol, že nemož-

---

⁷⁴ Bližšie k otázke, či v takýchto prípadoch dochádza aj k zodpovednosti za cudzie konanie, alebo či ide stále o zodpovednosť za vlastné konanie pozri HUSOVEC, M. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva*. Edice CZ.NIC. 1. vyd. 2014.

⁷⁵ Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 8.9.2016 vo veci C-160/15 *GS Media BV* proti Sanoma Media Netherlands BV *et al.*, EU:C:2016:644.

⁷⁶ Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 14.6.2017 vo veci C-610/15 *Stichting Brein* proti Ziggo BV, XS4ALL Internet BV, EU:C:2017:456.

no spochybníť, že cieľom sprístupnenia a správy platformy vzájomného poskytovania online, ako vo veci samej, je dosiahnutie zisku, pretože táto platforma generuje značné zisky z reklamy. Aj v tomto prípade však zdôraznil aktívnu úlohu administrátora online platformy.

Článok 13 návrhu smernice teda zásadne mení systém a zasahuje nielen do autorského práva, ale aj do zodpovednosti poskytovateľov služieb informačnej spoločnosti. Výslovne upravuje, že akt verejného prenosu vykonáva poskytovateľ služieb na online poskytovanie obsahu (platforma), keď umožňuje verejný prístup ku chráneným dielam alebo iným predmetom ochrany, ktoré nahrávajú používatelia. Poskytovateľ preto musí získať súhlas od nositeľa práv (oprávnenie na použitie, ktoré sa zvyčajne udeľuje formou licenčnej zmluvy). Takto udelený súhlas sa bude potom vzťahovať aj na úkony nahratia obsahu používateľmi služby, ak však nekonajú na komerčný účel.

Podľa článku 13 ods. 4 návrhu smernice (text Rady) poskytovateľ služby nemá byť zodpovedný za predpokladu, ak vynaložil najlepšie úsilie na zabránenie dostupnosti daných diel a iných predmetov ochrany tým, že prijme účinné a primerané opatrenia, ktoré zabránia dostupnosti týchto diel a iných predmetov ochrany na svojich službách a zároveň, na základe oznámenia nositeľa práv, urýchlene odstránil alebo znemožnil prístup k týmto dielam a predmetom ochrany a demonštruje, že vynaložil najlepšie úsilie, aby zabránil ich budúcemu sprístupneniu prostredníctvom daných efektívnych a primeraných opatrení.⁷⁷ Týmto ustanovením by sa mala zaviesť ďalšia povinnosť pre sprostredkovateľov, a to všeobecne monitorovať šírený obsah, inými slovami filtre nahrávaného obsahu. Uvedená úprava je pritom v rozpore s článkom 15 smernice 2000/31/ES a nie je ani v súlade so skoršími rozhodnutiami Súdneho dvora EÚ vo veciach C-360/10 *Sabam*⁷⁸

---

⁷⁷ V prvotnom návrhu smernice (čl. 13 ods. 1 textu Komisie) sa používal pojem „vhodné a primerané technológie rozpoznávania obsahu“. Text Parlamentu uvedený pojem vypustil a upravuje, že sa má zabrániť automatickému zablokovaniu obsahu (čl. 13 ods. 3 textu Parlamentu).

⁷⁸ Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 16.2.2012 vo veci C-360/10 *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) proti Netlog NV*, EÚ:C:2012:85.

a *C-70/10 Scarlet Extended*.⁷⁹ Práve v uvedených rozhodnutiach Súdny dvor EÚ v rokoch 2011 a 2012 uznal, že zákaz všeobecnej monitorovacej povinnosti vyplýva z článkov 8 a 11 Charty základných práv EÚ.⁸⁰ Sprostredkovatelia tak nemajú povinnosť aktívne monitorovať všetky dáta každého jednotlivého použitia, aby zabránili prenosu obsahu, ktorý porušuje autorské práva alebo iné práva tretích osôb.⁸¹

V každom prípade navrhovaná úprava prináša množstvo otázok a interpretačných problémov. Angelopoulos správne uvádza, že nie je napríklad jasné, čo sa rozumie pod veľkým množstvom obsahu, čo je jedno z kritérií na posudzovanie, kto sa považuje za poskytovateľa služby online poskytovania obsahu v zmysle článku 2 bod 4b návrhu smernice (text Parlamentu). Hneď ďalším nejasným kritériom vo vzťahu k samotnému pojmovému vymedzeniu je zase termín „poskytnutie verejného prístupu“ a to, čím sa odlišuje od pojmu ukladanie (*angl. storing*) v zmysle článku 14 smernice 2000/31/ES.⁸² Ďalšia, a zďaleka nie posledná otázka je, prečo sa vlastne mení celá koncepcia zodpovednosti sprostredkovateľov, najmä ak sa Európska komisia zaviazala zotrvať na existujúcom režime zodpovednosti sprostredkovateľov, i keď sama zároveň indikovala, že bude uplatňovať prístup zohľadňujúci čiastkové problémy (*angl. sectorial, problem-driven approach*).⁸³

⁷⁹ Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 24.11.2011 vo veci *C-70/10 Scarlet Extended SA* proti *Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*, 2011 I-11959.

⁸⁰ Charta základných práv Európskej únie. 2012/C 326/02. C 326/391. 26.10.2012. [online] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A12012P%2F-TXT> (cit. 31.12.2018).

⁸¹ K opačnému názoru pozri napríklad von LEWINSKI, S. Comments on Article 13 and related provisions in the JURI Committee Report for a Directive on Copyright in the Digital Single Market. Kluwer Copyright Blog. 3.9.2018. [online] <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2018/09/03/comments-article-13-related-provisions-juri-committee-report-directive-copyright-digital-single-market/> [cit. 31.12.2018].

⁸² Z uvedeného vyplýva, že pojem poskytovateľ služby online poskytovania obsahu je širší ako pojem poskytovateľ hostinguu.

⁸³ Pozri European Commission. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Online Platforms and the Digital Single Market

Ak aj teoreticky pripustíme, že online platformy by mali finančne viac participovať na použití kreatívneho obsahu, nemožno súhlasiť s riešením, že sprostredkovatelia majú byť automaticky zodpovední za porušenie práv k obsahu, ktorý použil niekto iný.⁸⁴ Predsa existujú aj iné právne možnosti, ako zabezpečiť autorom podiel na príjmoch online platformiem. Už dnes možno nájsť aj konkrétne návrhy, ktoré by boli vhodnejšie ako navrhovaný režim. Menovať možno napríklad režim zákonnej licencie založenej na povinnej výnimke pre individuálnych online používateľov, ktoré by pokrývalo nekomerčné použitie diel na *user-generated content* platformách (tzv. *content-sharing* platformách, teda platformách na poskytovanie obsahu). Táto výnimka by priamo povoľovala použitia individuálnych fyzických osôb, ktoré sú koncovými používateľmi platformiem a zároveň by zabezpečovala systém kompenzácie v prospech autorov a iných nositeľov práv.⁸⁵

Opportunities and Challenges for Europe. 25.5.2016, s. 9. [online] <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/EN/1-2016-288-EN-F1-1.PDF> [cit. 19.11.2018].

⁸⁴ ANGELOPOULOS, CH. EU Copyright Reform: Outside the Safe Harbours, Intermediary Liability Capsizes into Incoherence. 6.10.2016, Kluwer Copyright Blog. [online] <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2016/10/06/eu-copyright-reform-outside-safe-harbours-intermediary-liability-capsizes-incoherence/> [cit. 19.11.2018].

⁸⁵ ANGELOPOULOS, CH., QUINTAIS, J. P. Fixing Copyright Reform: How to Address Online Infringement and Bridge the Value Gap. 30.8.2018. Kluwer Copyright Blog. [online] <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2018/08/30/fixing-copyright-reform-address-online-infringement-bridge-value-gap/> [cit. 19.11.2018]. Porovnaj tiež ďalšie návrhy HILTY, R., MOSCON, V. *et al.* Modernisation of European Copyright Rules. Position Statement of the Max Planck Institute for Innovation and Competition. Max Planck Institute for Innovation and Competition Research Paper, 2017, č. 17 – 12. [online] <https://www.ip.mpg.de/en/projects/details/modernisation-of-european-copyright-rules.html> [cit. 19.11.2018]. LEISTNER, M. Copyright law on the internet in need of reform: hyperlinks, online platforms and aggregators. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2017, roč. 12, č. 2, s. 136 – 149. SENFTLEBEN, M., ANGELOPOULOS, CH. *et al.* The Recommendation on Measures to Safeguard Fundamental Rights and the Open Internet in the Framework of the EU Copyright Reform. *European Intellectual Property Review*, 2018, roč. 40, č. 3, s. 149 – 163. [online] https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3054967 [cit. 19.11.2018].

Zmena konceptu zodpovednosti nie je adekvátnou odpoveďou na tvrdenia, že vzťahy medzi autormi a inými nositeľmi práv na jednej strane a online platformami na druhej strane nie sú vyvážené a že online platformy „parazitujú“ na hodnotách, ktoré by mali patriť autorom. Ak by tieto tvrdenia aj boli riadne podložené ekonomickými štúdiami, platí, že existujú aj iné, vhodnejšie právne riešenia.

7. Záver

Európsky legislatívny proces má rozhodne svoje špecifiká. Ako bolo aj demonštrované vyššie, v prípade návrhu smernice o autorskom práve sa nie celkom najšťastnejšie spojili viaceré faktory. Na prvom mieste bola nespokojnosť jednotlivých záujmových skupín – autorov, iných nositeľov práv aj používateľov a všeobecná snaha riešiť autorskoprávne problémy na jednotnom digitálnom trhu. Avšak v roku 2016 predstavený návrh smernice bol od prvého momentu po vecnej stránke problematický a už vtedy bol predzvesťou toho, že prinesie viac problémov ako benefitov, a preto by bolo žiaduce buď ho kompletne prepracovať, alebo začať s prácami radšej úplne nanovo. Ani odborné diskusie na úrovni Rady netrvali dlho a agenda sa rýchlo presunula na politickú úroveň.

Ako vyplýva z textu tohto článku, fakticky niet ustanovenia, ktoré by bolo možné bez ďalšieho podporiť. Neochota európskych inštitúcií riešiť problémy inak, ako bolo od začiatku naplánované, v spojitosti s nekvalitou právneho textu robí návrh z odborného hľadiska neakceptovateľným. Popritom je potom už skôr na smiech cez slzy situácia, keď Parlament napriek intenzívnej kritike návrhu v septembri 2018 schválil svoju pozíciu. Vtedy sa v texte objavilo okrem iného aj to, že autorské práva (čl. 2 a 3 ods. 2 smernice 2001/29/ES) a súvisiace práva (čl. 7 smernice 2006/115/ES)⁸⁶ vzniknú aj organizátorovi športového

---

⁸⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/115/ES z 12.12.2006 o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva (kodifikované znenie).

podujatia. Išlo o úplne nový článok 12a, o ktorom netušil takmer nikto. Najmä nie samotný spravodajca smernice Axel Voss.⁸⁷ *Summa summarum*, návrh smernice je zrejme dôkazom, že v autorskom práve si už nemožno byť istý ničím a že „papier znesie všetko“.

---

⁸⁷ BREAKIT. Copyright Directive confusion revealed: „This was kind of a mistake“. [online] <https://www.breakit.se/artikel/15418/copyright-directive-confusion-revealed-this-was-kind-of-a-mistake> (cit. 31.12.2018).